Bahan asal dari Arkib
Negara Malaysia

PERDANA Menteri, Datuk Seri Dr. Mahathir menerima laporan dari Pengerusi Jawatankuasa Kebangsaan mengenai penubuhan Bank Islam, Tan Seri Raja Mohar di pejabatnya, di Bangunan Parlimen, Kuala Lumpur.

BANK ISLAM MEMBAWA KEUNTUNGAN

Oleh A. KADIR JASIN

PENUBUHAN Bank Islam yang pertama di Malaysia yang sekarang sedang giat dilaksanakan akan membuka lambaran baru di dalam sejarah perkembangan Islam di negara ini serta memperkenalkan satu sistem baru di dalam peraturan kewangan.

Bank Islam Malaysia Berhad, demikian nama yang dicadangkan baginya, sudah pasti akan memberi kesan yang istimewa kepada taraf Islam sebagai agama rasmi negara ini dan kepada keseluruhan sistem kewangan yang sebelum ini tidak memberi perhatian kepada keupayaan Islam mewujudkan satu sistem kewangan yang menguntungkan.

Walaupun Bank Islam yang dicadangkan itu akan bergerak bersama-sama sistem kewangan yang ada sekarang, penyertaannya akan mempengaruhi tabiat menyimpan dan melabur umat Islam di negara ini, terutama golongan konservatif.

Jawatankuasa khas yang ditubuhkan oleh kerajaan bagi mengkaji dan membuat perakuan mengenai bank tersebut telah pun menyiapkan lapurannya dan mendapati penubuhan Bank Islam bukan sahaja berfaedah bagi umat Islam, tetapi menguntungkan di segi perniagaan.

Dialu-alukan

Rang undang-undang bagi mewujudkan bank tersebut serta pindaan kepada beberapa akta dan ordinan yang sedia ada akan dibentang dan diluluskan di dalam sidang Parlimen yang akan datang antara bulan Oktober dan Disember.

Dengan ini, Bank Islam yang pertama di Malaysia dijangka dapat ditubuh serta menjalankan kegiatan tahun hadapan. Langkah kerajaan menyegerakan proses penubuhan bank itu adalah dialu-alukan kerana perlunya sebuah institusi kewangan Islam sudah lama dirasakan.

Seperti yang dinyatakan oleh Perdana Menteri, Datuk Seri Dr. Mahathir Mohamad ketika mengumumkan penerimaan lapuran kajian bank tersebut, penubuhan bank itu memang sudah lama difikirkan.

Ini diperkuatkan lagi dengan adanya rumusan Kongres Ekonomi Bumiputera tahun 1980 dan Seminar Ekonomi Islam tahun 1981 yang mahukan supaya institusi seperti itu ditubuhkan.

Buat permulaan hanya sebuah sahaja Bank Islam akan ditubuhkan di negara ini. Bank Islam yang pertama akan mempunyai modal yang cukup besar hingga membolehkannya meninggalkan kesan yang boleh dirasa oleh keseluruhan sektor kewangan.

Bank itu akan mempunyai modal yang dibenar sebanyak $500 juta. Buat permulaan, modal yang dibayar akan berjumlah $100 juta. Ia akan menubuhkan cawangan-cawangan di seluruh negara.

Faedah

Seperti yang ternyata dari namanya, perjalanan Bank Islam adalah tertakluk kepada undang-undang Syariah yang di antaranya mengharamkan faedah (interest) kerana ianya dianggap sebagai riba.

Oleh kerana faedah atau interest menjadi terasa kepada sistem bank biasa, Bank Islam terpaksa mewujudkan satu cara lain bagi memberi ganjaran kepada penyimpan dan ganjaran oleh peminjam kepada bank.

Pengalaman yang didapati dari bank-bank Islam yang telah terwujud hingga masa ini menunjukan satu isu yang cuba dielakkan ialah sama ada semua bentuk faedah diharamkan atau hanya faedah yang berlebihan sahaja dicegah.

Hasilnya, bank-bank Islam yang telah ditubuhkan di beberapa buah negara Islam hingga masa ini mengharamkan langsung segala bentuk faedah. Sebab-sebab utama mengapa faedah dianggap bertentangan dengan kehendak Islam ialah:-

- Amalan faedah umumnya mengukuhkan lagi kemungkinan kekayaan tertumpu kepada segulungan kecil orang sahaja dan mengurangkan perasaan tanggungjawab sesama manusia;
- Islam tidak menredai keuntungan di dalam kegiatan kewangan kecuali seseorang itu menghadapi kemungkinan kerugian; dan
- Islam menganggap pengumpulan kekayaan melalui faedah sebagai satu perbuatan yang mementingkan diri sendiri.

Ahli-ahli ekonomi Islam yang berpendapat bahawa faedah melemahkan minat melabur dan dengan yang demikian mengurangkan peluang-peluang pekerjaan. Ini adalah satu hakikat yang sukar dinafikan.

Satu satu sebab mengapa kemerosotan ekonomi dunia yang sekarang tidak dapat pulih dengan cepat ialah hakikat bahawa kadar faedah di seluruh dunia, terutama di Amerika Syarikat, telah meningkat ke satu paras yang amat tinggi.

Oleh kerana kadar faedah tinggi, pelabur-pelabur sama ada tidak berminat meminjam atau mereka tidak mampu berbuat demikian sementara sebahagian besar dari orang-orang yang mempunyai wang lebih cendrung menyimpan wang di bank-bank dari melabur kerana faedah yang tinggi.

Akibatnya, sumber kewangan sesebuah negara tidak dapat digunakan dengan berkesan bagi mengembangkan ekonomi serta mengujudkan lebih banyak peluang pekerjaan.

Bagi menggantikan faedah, Bank Islam menggunakan sistem Perkongsian Untung-rugi atau 'Profit and Loss Sharing' (PLS). Di bawah sistem ini, penyimpan wang dianggap sebagai pelabur. Pulangan kepada simpanannya bergantung kepada untung-rugi kegiatan ekonomi atau perdagangan yang dibiayai oleh banknya.

Sistem ini boleh dilaksanakan dengan beberapa cara dan bentuk. Ianya boleh dilaksanakan mengikut konsep syirkah atau perkongsian.

Tidak seperti bank-bank perdagangan biasa, Bank Islam dibenarkan menjadi ahli perkongsian di dalam projekprojek perusahaan atau perdagangan. Perkongsian diantara pembekal pinjaman atau kredit dengan pengguna kredit disebut mudarabah.

Pinjaman

Institusi kewangan Islam juga dibenar menjalankan urusan pinjaman-pinjaman melalui konsep murabahah (perniagaan) wadi'ah (menerima simpanan) dan syirkah (perkongsian).

Sistem kewangan Islam tidak mengenepikan pinjaman untuk tujuan penggunaan (consumption loan) melalui kegiatan sewa (leasing) menurut cara-cara yang tidak bercanggah dengan hukum Syariah.

Menurut kajian-kajian awal di peringkat antarabangsa, bank-bank Islam yang ditubuhkan di negara-negara seperti Pakistan, Mesir, Jordan, Sudan, Bahrain, Kuwait, Arab Saudi dan Emeriah Arab Bersatu menunjukkan yang sistem ini berjalan dengan memuaskan.

Malah menurut IMF Survey, terbitan Tabung Matawang Antarabangsa (IMF) pulangan modal kepada penyimpan -penyimpan adalah lebih tinggi dibeberapa buah bank Islam jika dibandingkan dengan bank-bank perdagangan biasa.

Ini ialah kerana penyimpan-penyimpan mendapat keuntungan terus dari kegiatan-kegiatan perusahaan dan perdagangan melalui perkongsian dengan bank. Di dalam sistem bank biasa, baki dari faedah diambil oleh bank sendiri.

Di Pakistan, di mana perlaksanaan sistem bank Islam dianggap paling menyeluruh, bank-bank perdagangan yang melaksanakan sistem perkongsian untung-rugi telah mengumumkan dividen sembilan peratus bagi simpanan tabung (savings accounts) dan antara 11.5 peratus hingga 15.25 peratus bagi simpanan tetap (term deposits) satu hingga lima tahun, bagi separuh pertama tahun 1981.

Bank Islam Jordan pula merakamkan seluruhan keuntungan sebanyak 8.2 peratus bagi tabung pelaburan sementara Bank Islam Bahrain mengumumkan dividen sembilan hingga 9.5 peratus bagi simpanan tetap dan 5.25 peratus bagi simpanan tabung.

Inflasi

Di dalam keadaan di mana inflasi menjadi masalah benar, sistem perkongsian untung-rugi seperti yang diamalkan oleh bank-bank Islam diakui lebih berkesan bagi melindungi penyimpan-penyimpan dari kejatuhan nilai wang.

Bagi menjamin perjalanannya, Bank Islam Malaysia akan tertakluk kepada pengawasan Bank Negara. Bagaimanapun, di segi hukum, bank tersebut akan mempunyai sebuah badan pengawasan Syariahnya sendiri.

Penubuhan bank Islam di negara ini diramal akan memberi kesan yang sihat terhadap pengembangan simpanan serta harta kepunyaan bukan sahaja orang Islam perseorangan tetapi juga institusi-institusi dan badan-badan Islam.

Adalah tidak dapat dinafikan bahawa institusi-institusi Islam seperti Majlis Hal Ehwal Ugama Islam dan Bai-tul-Mal mempunyai harta yang banyak yang selama ini tidak digunakan dengan berkesan bukan sahaja kerana pengurusan yang tidak cekap tetapi juga peluang yang terhad.

Di segi saham, buat permulaannya, modal Bank Islam Malaysia dijangka dicarum oleh kerajaan negeri dan Pusat, institusi-institusi Islam seperti Majlis Hal Ehwal Ugama Islam, Bait-ul-Mal, Lembaga Urusan dan Tabung Haji dan Perkim.

Pendeknya, penubuhan sebuah Bank Islam di Malaysia bukan sahaja akan mewujudkan satu lagi peluang pelaburan kepada orang-orang Islam di negara ini, sama pentingnya ia akan meluaskan peranan Islam ke lapangan ekonomi.

8